

OVER HET VOORKOMEN
VAN DE ZWAM *PITHYA CUPRESSI* (BATSCH) FÜCKEL IN NEDERLAND

DOOR

FOP. I. BROUWER

(met teekening van den schrijver)

INLEIDING

Door den Heer W. A. NIEMEYER te Haren werd in den herfst van 1942 mijn aandacht gevestigd op de aanwezigheid van kleine oranjekleurige zwammetjes op *Juniperus sabina* in het Stadspark te Groningen.

De takken van enkele struiken waren zeer dicht bezet met deze vruchtlichamen en vertoonden duidelijke afstervingsverschijnselen. Bij nader onderzoek bleek, dat we te doen hadden met een aantasting door de zwam *Pithya Cupressi* (BATSCH) FÜCKEL.

BIJZONDERHEDEN OVER DE ZWAM

Pithya is een Ascomyceteet en wel een Discomyceteet behoorende tot de familie *Pezizaceae*.

FÜCKEL schrijft in zijn *Symbolae Mycologicae* (1) duidelijk *Pithya* met een h. SACCARDO in zijn *Sylloge Fungorum* (6) maakt er echter *Pitya* zonder h van: „Etym. pitys pinus, hinc non Pithya”. Sindsdien leest men vaker *Pitya* dan *Pithya*, doch de laatste naam is alleen juist.

De vruchtlichamen van de zwam zijn eerst kogelvormig. Later gaan ze open en ontplooiën zich dan eerst urn-, later schotelvormig. Het steeltje van de vruchtlichamen is $\frac{1}{2}$ –1 $\frac{1}{2}$ mm lang en $\frac{1}{2}$ mm dik. De diameter van de ontplooiden vruchtlichamen is 1–2 $\frac{1}{2}$ mm (zie teekening).

Een microscopisch preparaat van den discus toont ons de cilindervormige asci, die lang gesteeld zijn, 120–160 μ lang, 10–12 μ breed. Iedere ascus met 8 sporen. Sporen rond, glad, 1-cellig, 10–12 μ diameter. Tusschen de asci liggen lange, draadvormige paraphysen (zie teekening), 2 μ breed, boven tot 3 μ breed.

Wat het voorkomen betreft vinden we in de literatuur het volgende:

SACCARDO (6): „Habitat ad folia Cupressi et Juniperi Sabinae et virginianae in Italia, Germania, Belgio, Britannia, Fennia, Suecia; in foliis Sequojae semper-virentis in Amer. bor.”

REHM (4): „An dürren Zweigen und Nadeln von Juniperus Sabina und Thuja im Park zu Reicherthausen im Rheingau, bei Gohrau-Wörllitz in Anhalt (Staritz).

Ist in Nordamerika stärker an Juniperus und Cypressus verbreitet...”

REHM geeft verder een uitvoerige beschrijving en synoniemen.

SCHRÖTER (7): „auf Zweigen und Nadeln von Juniperus Sabina, Cypressus, Thuja, Sequoia in Europa und Nordamerika”.

Hij geeft verder een korte beschrijving en een afbeelding.

OUDEMANS (3) geeft in zijn *Enumeratio* de volgende nummers op:

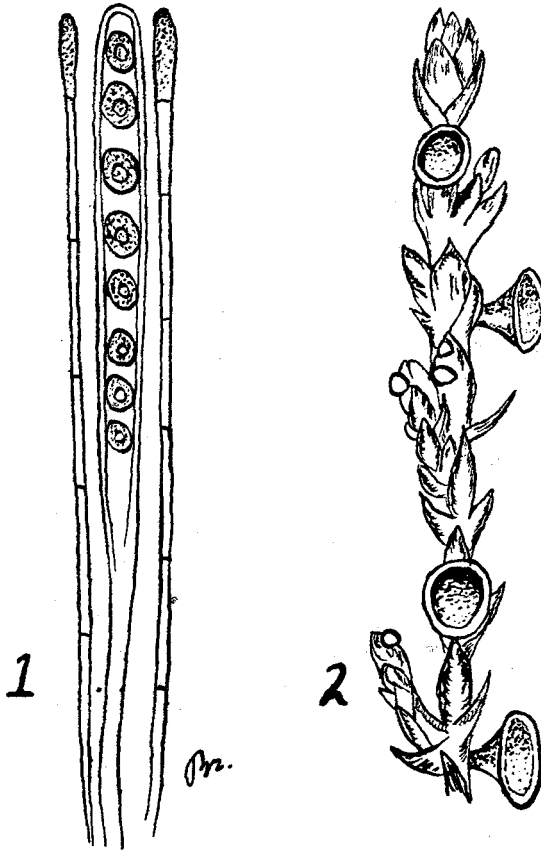
632 op bladen van *Cupressus sempervirens* L.

635 op bladen van *Juniperus communis* L.

647 op bladen van *Juniperus Sabina* L.

649 op takken van *Juniperus Sabina* L.

Ofschoon de zwam in Amerika dus blijkbaar veelvuldiger voorkomt heb ik er in de Amerikaansche literatuur slechts éénmaal een melding van gevonden (5). Ik heb den betreffenden jaargang van het Report echter niet kunnen bemachtigen.

VONDSTEN IN NEDERLAND

In Nederland is de zwam voorheen slechts enkele malen geconstateerd.

In het jaarverslag over 1913 van het Instituut voor Phytopathologie (pag. 36) vermeldt RITZEMA BOS het voorkomen van *Pithya Cupressi* (BATSCH) REHM op afgestorven takjes en naalden van *Juniperus Sabina* te Oudenbosch en op *Juniperus virginiana glauca* te Boskoop. Hij is van oordeel dat, hoewel men de vruchtlichamen alleen op doode plantendeelen vindt, de zwam wel van parasitaire aard schijnt te zijn.

Eenige opgave betreffende geslaagde inoculaties is echter in de literatuur niet te vinden. Men mag zonder meer niet aannemen dat deze aantasting van parasitaire aard is. De insterving van takjes zou mogelijk op vorst kunnen berusten, terwijl later *Pithya* zich op de doode deelen ontwikkelt.

In 1939 is de zwam gevonden op *Juniperus Pfitzeriana* te Renkum en van deze vondst bevindt zich materiaal in het Rijksherbarium te Leiden.

Het zal voor de phytopathologie van belang zijn uit te maken of men hier met een parasitaire aantasting te doen heeft: daarom leek het mij van belang de aandacht van de lezers van dit tijdschrift op deze zwam te vestigen.

LITERATUUR

1. FÜCKEL, L., *Symbolae Mycologicae*, 1869, pag. 317.
2. Jaarverslag Inst. v. Phytopathologie te Wageningen, 1913, pag. 36.
3. OUDEMANS, C. A. J. A., *Enumeratio systematica fungorum*, I, 1919.
4. REHM, H. in RABENHORST's *Kryptogamen-Flora*, 2e Aufl., Band I, Abt. 3, 1896, pag. 926.
5. Report of the Department of Agriculture, Bermuda, 1937, pag. 24-37.
6. SACCARDO, P. A., *Sylloge Fungorum*, vol. VIII, 1889, pag. 209.
7. SCHRÖTER, J. in ENGLER & PRANTL, *Die natürl. Pflanzenfam.*, I Teil, Abt. 1, 1897, pag. 204.